



Rahkhas

Pärnus, neljapäeval, 12. septembril

aastakäik

Mafsh andas post-1 1 rbl, 11 äranimeistele 2 rbl 50 kop., post-1 andas post-1 1 rbl 50 kop., post-1 1 rbl 25 kop., 10 lehte tellis, laab 1 ilmo hinna. Toimetule abri: "Lära" toimetulele Pärnu. Wene teeli: B. podarukin
Mafsh andas post-1 1 rbl, 11 äranimeistele 2 rbl 50 kop., post-1 andas post-1 1 rbl 50 kop., post-1 1 rbl 25 kop., 10 lehte tellis, laab 1 ilmo hinna. Toimetulefoht on Wesi firu mastu.
Kauustuote torpustida mafsh 5 kop., laurcmau faulatuile abam. Uffil nummer 6 kop.

Elu.

Eni kellelgi elu-tee käimine isäralist hoolt, waewa ja terwiist nõuab, siis on see just pöllu mees. Päew päewa, tund tunni korral ühte lugu ametis, ei ulas-aega mil-lalgi. Iga tund on tähtjas, iga minut mõdtmata, arwamata kallis. Mis sellel korral tehtud ei saa, jääbgi tegemata, teisi töösid tuleb tuhandate kaupa järele, ja kuhu see jääb oma lauda. Kes hoo-las pole, ega sellest millegi ameti pidajat saa, lii-ategi weel põllumeest. Hoolfus on kang, mille abil rased asjad üles kaalutakse. Kellel on neid kaaluda? Eks põllumehele ole rasteid asju kaaluda. Kui palju higi woolab põllumehele tööd tehes mõnda palet maha! Kui palju jõudu ja waewa nõuab põlluharimine, kui taht hädad jaaki wõib loota. Põllumehele ei jooftse ühtigi wiilatera salwe, ühtigi kopikat kotti, kui ta jääl juures hi-gistanud, waewa näinud, oma kehajõudu pruukinud pole. Hoolt, waewa, jõudu tarwitab ta palju. Aga jõudu on üksnes sellel, kes terve on. Terwis on põllumehele pää-asi. Kellel terwiist pole, ei see wõi põllumeheks hakata. Ei ole ime, kui põllumees oma lapjele, kellel kehalisud puudusjed eht mõned muud wead olnud, mõnda muud ametit, kuhu mitte nii palju tehalist jõudu tarwis pole, püüdis dpetada, nagu näitusjes kingsepa, räit-sepa eht mõnda muud ametit. Kehalist jõud ja terwis on põllumehe, on iga inimese elu kuldsje tuuma

üks pool. — Kus seijab siis terwis? — „Liha hing on were sees!“ wastab Piibel. Weri on see asi, mis meie ihule toitu annab, mis meie ihu kaswatab. Were toit tuleb jälle söögi ja joogi seest. Misjugune söök ja jook, niisugune weri, misjugune weri, niisugune terwis. Weri kannab söögi ja joogi seest saadud toidu oma ring-jootsil kehale igale poole kätte, kuhu teba tarwis näeb olemat. Ja weri on hoolas töötetija, hoo-las teenur: umbes 1500 korda käib ta sõi ja päewa sees meie teha sees ringi, wõtab wanad toiduraajufesed wastu, annab uued ajemele.

Meie saame were toimetustet dige pilbi, kui enesele juure linna etie kujukame, kes oma toidu toik ühe ainsama söögi- ja joogimaja pidaja käest saab, kes igale majale söögi todu kätte toob, üle jäämud palutefesd lana päält ära foristab ja une toidu sinna ajemele paneb. Muidugi mõista, kui söökimaja pidaja haige eht toidumaterjali puudus käes, et siis ta terve liim nälga peab kannatama. Ja nälja-haigus pole nälja haigus. Kuid nälga, haigust, mirmefugusid tõbseid tuleb meie teha üles-pidajal, werel, ja selle läbi ka kehal enesel, kannata-da. Kurjemad were waenlased on toik joow a s t a w a d j o o g i d. Nii pea, kui meie neid enefe sise wõtame, tungiwad nad kofe were sisse, kus nad oma häwitamife, tapmife tööd päälle hak-tawad. See on tuttau asi, et need, kes joowas-tawaid jootifid pruugiwad, mitte hoolfad waewa-näggijad ega terwed inimesed pole. Iga loid kui

keegi niisuguseid jooksid enesele sisse võtab, lööb ta oma tervisele parandamata haava.

Terwis on nagu meie riie. Kui temale antaugu järele sisse lööda, siis on ta varsti otsias. —

Teine pool meie elu tuumast on w a i m, mõistus, aru, terwis. Mõistus on meie toimetustele niisama tarviline kui laeval tüür, aurumafinal aur, kui peremees majas. Mõit toimetused, liikumised, mis inimese ial teeb ja ette võtab sünnivad mõistuse abil. Tema on täheks ja feelja, tagasihutaja ja tagasihoidja. Ilma temata ei saa midagi korraldada asja toimetada. Iga toimetuses peab mõistus enne plaani walmis tegema, siis tehale täsku andma, seda ära täita. Mida terawam mõistus, seda mõistlikumad on inimele mõtted ja tegevused. Kui mõistus haige on, siis on inimene rumal, meeletu, loll, hull. Ja ega hull midagi hääd toimetata, hull ei jaha pilli üsna lõhki. Inimene ei ole üksi hull ja rumal, kui ta, ilma enese süüta, süündinud rumal on, waid ka siis, kui ta joobnud on. Wiin paneb mõistuse wangi. — Üks Afriita reisiija jutustab, et see, kellel wänt-orel juures on, julgusti kõige metsikimate inimeste seas võib reisiida, üksi ei saa tema külge puutuma. Muusika mõjub inimele päale wäga häädtegevalt ja paneb tema mõju mõtted wangi. Kui palju muusika halbu mõtteid wangi paneb, niisama palju kurje mõtteid laskeb aga wiin lahti, kui ta mõistuse wangi paneb.

Kellegi kilt pääs ja wiinapudel taskus, jellel on pajs ja lubatiri käes kõiksuguseid mõistamata jõudu rääkida ja tegusid teha. Kui keegi peaks teda tõrjema, siis on tal õigus näidata, et tal poleks pillimees on, kelle järele ta tantsima peab. See on wäga alandaw tunnistus meie kohta. Kes joowastawaid jooksid prungib, see langeb mõistuse poolest itta alanale, ilma et ta ise seda tähele paneb. Wiin ei tee inimest mitte ühenes selleks korraks meeletuse, kui ta joobnud on, waid tema mõju kestab edasi. Ma ise tegin proowi. Kui ma paar klaasi õlut ehk piisi wiina ära joo, joomus, siis jäi mu mõistuse tegevus seisma, mälestus kadus ära, ja nubes 2 kuini kolm nädalat pärast seda oli itta alles mõistuse töö waimane. Kes wiina joo, müüb mõistuse.

Kolmas asi, mis inimele elu kuldse tuuma pooltele, ihu ja waimu tervisele, otsegu loore, järele kätte ümber paneb, on meie w a r a n d u s. Tema

on ihu- ja waimu-töö tagajärg. Waranduse kogumine ei ole küll mitte sugugi elu eesmärk, waid aga kui abinõu, mille waral oma elule parema maitse võime anda. Ilma warandusega inimene on kui lind otja pääl. Tal pole midagi oma järele tulewale sugule päranduseks jätta, abiks elu algamiseks. Meie saame waranduse otstarbest ilusa pilbi, kui enesele tartohwi ette kujutame. Nooridu ei jõua veel esiotsja maa seest toitu võtta, waid saab seda wana tartohwi seest. Mida parem mahapandud seeme, seda parem waris, seda parem pärastine wili. Tahame meie, et elu häa ja tulew sugu tänuga meie päale võtaksivad mõelda, siis ei pea meie teda mitte mõistmatul kombel ära raiskama, uhuksit taga ajama, moodusid orjama, wiinas seda ära jooma, waid temaga mõistlikult ümber käima. Ihu terwis, mõistuse terwis, waranduse terwis — need on terve elu terwis. Joowastawad joogid ei tee mitte meie elu lõbusaks, waid koguni kibedaks. Mõrmas mõjub ta meie järele tulewale sugu päale. Eeski on see arwamine, nagu mõiks me ühenes warandust järele tulewale sugule päranduseks jätta. En hoopis tähtsamad: Meie ihu ja waimu omadused. Mis omadused meil enestel on, need jamaud on meie lastel. Tahad ja enast nagu peeglis waadata, siis waata oma lapse päale. Käbi ei tutu tännast tangele. Tahad ja oma lapse tervist, nii hästi ihu kui ka waimu poolest, ja warandust päranduseks jätta, siis ära riska oma tervist ega ära raiska warandust. Püüame siis juure hoolega ennast parandada, siis parand ka elu. Eks lasiwagu meie seas f a r s t u s!

Wenema 10. muinasteadlinc koosolek,

(Jätku)

Ähtjas on, et ju koosoleku awamisel kõhe tähelepanemine meie maa ja siin elawate rahwaste olemis ning laenu päle juhtiti, mille juures siinsetele algrahwastele õige auwastaw tunnistus anti. Koosoleku awanisteldes, mida Riia koolikonna-kurator jalanduunif Lawrowski pidas, ja milles ta koosolekuid rahwahariduse ministri-herra nimel terwiitas, awaldas kõneleja, et see juundus, et koosolek Riias ettewõetud, mitmetpöid tähtjas on. Riia oli koosoleku paigaks Lõdja Rahuseiri tahtmise läbi määratud ning loota olla, et siinsete ristaste, aegade jooksul

suureks kasvanud wana-asjade kogude uurimine, kohaliste õpetatud jõududega ja nende töödega tutvustamine, sõbralik nendega läbikäimine ja mõttevahetamine mujalt riigist siia tulnud õpetlastele tähtsas ja tulus saada olema, ühiste sihtide äratundmisele ja wastastikkü liginemisele saatma.

Ka siis rääkis kuratori-herra edasi:

„Aga ka sellel maal ije ja elanikkudel on juur ajaloosil ja muinasteadlil tähtsus. See maa on mere ääres, mis põhja-idapoolist Euroopat Lääne-Europaga ühendab, ta on sellega suure ja tähtsa kaubaajamise tee ääres, mis palju aastasadafid ju täinas ja tuntud on, ja nii on ju kõige wanemateft aegadeft hulga, waga kaugete rahwaste piilft siia maale pöördud olud — ta arudase ja iijäralise kauba-asja, mere-kiwi (bernsteiini) päraft. Selle läbi tõusnud ja aastasadafid wahetpidamata keftunud läbikäimise tõttu on meie maast kõige wanemad teated nende rahwaste juurde tunginud, nii ka tema siiles juurel hulgal alali hoitud wana-aja mälestuse-märgid siia jattunud.

Nendest mälestusmärkidest on palju juba kohaliste wana-aja uurijate usinate tööde läbi wälja toodud, aga palju enam on veel leidmata, ja võib olla, et teie ühisteft pühitel lorda läheb, siinse maa minewitu muduistil veel enam elustada. Seni ju leitud mälestusmärkide rohkus on juba wana-aja uurijatele võimalikats teinud, siinjete rahwaste kõige wanemad oletat ja seijaforda kujutada. Iijäransis tähtsad wana-aja mälestusmärtide keaft on wanad rahad, mis wõdraste rahwaste siin käimiseft tunnistawad, ja päälegi ta sellest ajast, millal see siindinud, meie teadustawad. Nende rahade keaft leitakse koguni wanni (Grecia rahafid, kõige wanemad 4. aastafajast enne Kristust, siis Rooma keiserite rahafid, Augustuseft kuni Valentinianuse (400 a. p. Kristust). Siis õige palju Arabia rahafid (8—11 aastafajani p. Kristust), ning palju naabrirahwaste rahafid, Daani, Poola ja Rootsi kuningate omafid (9—12 aastafajani p. Kristust). Määrinata olgu veel siinftd kohalised rahad, mis ordumestrite, piistoppide ja siinjete linnade poolest on wälja antud.

Siinse maa algrahwa ajaloolise jaaufse kohta jätame ta muinasaja tõrwale ja paneme aga jeda aega tähele, millest meie findad ajaloolised teated alali on jäänud. Peab küll ütelda, et ta saatust waga raske on olud, wägemasti niijama raske, kui naabril Wenerahwal nende jaguwürstide ja nende waheliste waenajal ja tataaride ifte all. Nagu tuttav lulelataja, kes nimetatud waenusid on fir-

jeldanud, Wenemaast üttele, nii peab küll ka sellest maast tunnistama, et see tudahunikutega täidetud ja werega jooderud oli, et teda niijamuti „raud-ahelatega peksti ja hinge kehaft wälja kihutati.“ *) Ja see on ka arusaadaw küll, keft see maa oli waga meelitaw jaat ta igal pool ümber olewatele tugewatele naabridele. Aastafadade jookkul oli see maa Rootsi-, Daani-, Poola- ja Wenemaa päraft. Ta oli nende naabrite wahel alati keftaw waenuwäli, ja siitne rahwas oli nende wõitluste õnnetu õhwer. Ei see olnud ainult wõitluse politika wõimni päraft, waid ka usu päraft, ja siitne rahwas oli jumitud kaks torda usku wahetama, enne pagana usust Katoliku usku ja Katoliku usust Lutheri usku. Turtaw on aga küll, mis paganatule nende keftajalise kome järele Katoliku usupöörmine maksma tuli. Küll hoidis siitmaa rahwas, kes töötas ja anderikas oli, kõikumata oma kodumaad armjaks pidas, oma wabadust ja usku tawu ja findlasti kiini, kuid ta ei wõinud tawu wõdraste üliwõimni wastu seista, waid pidi alla jääma. Wiimati saatis teda ajalool küfi suure wägewa Wene wõimni tugewa kaitse alla, mis tema wälimist ja sijemist siimist warjab, kus tema wälimine ja sijemine siinemine findel on.“

Koosoleku ajal peeti ka siitmaa wanade asjade ja igajagu mälestuste näitust, milleks nii Riia kui ka muud meie linnade wanade asjade kogud omad tähtsamad asjad oliwad näha jattunud. Õige rohkesti wanaaegsid find- ja hõbe-asju, nende seas ijeääransis määratud juured Riia ja Tallinna „mus-tapääde“ majade gildede kannud, waagnad ja peetrid nähti jaaal. Tähelepanemise wäärt oliwad wanaaegsed dokumendid, milledeft wafja laiused wahast pitjarid all on, nende seas on ka üks Martin Lutheri kae-firi, mida ta usupuhastuse algusel meie linnadele kirjutatud on; jeda hoitakse Tallinna muuseumis alali. — Wanadest handadest wäljafatwerud asjadest oliwad need mudugi kõige enam huvitawad, mis finwajast on. Pääle kiwist asjade on mõned töö- ja sõjanõud ka fondist, ja nende kontide najal wõiwad uurijad seletada, mis tõngu loomad ja kalad siin siis on elanud. — Näitus peeti Riia suure gilbi saalis.

Nagu juba lugejatel teada, oli Riia juur „Läti Selts“ koosoleku ajaks ka Läti rahwusteadlilise näituse toime pannud, milleks ijeäärilised hooned ehitatud oliwad. Koosoleku awamisel käsiwawad kõit koosolekust osawõtjad ka jeda näitust vaatamas, kus neid adw. Großwaldt tänuga terwitas. Läti näi-

*) Wõib küll ka ütelda, nagu joomlaseb oma maa kohta tunnistawad, et siit maa rahwas „ehitas kuhase ja külmase wereste.“

tusele oli dige rohkesti asju kõige wanemast kuni uuemast ajast toobud. Vätirahwa elumajad, tööriistad jne. olivad sääl täiesti loomulikult kujutatud, rahwariided igalt poolt Vätirahwa seast toobud. Riisama wõis sääl Vätirahwa waimutõdega kõige wanemast ajast kuni uuema ajani enast tutvustoda. Olivad ka Väti rahwuslised näitlused toime pandud, mille juures osalisel ainult Väti rahwariides olivad, ka anti Väti rahwalauludest kontsertiisi jne. Näitus kestis augusti kuu läbi ja weel kuni 13. septembrini, et ka koolide õpilased näitusele käia wõisid. Näitusele käijate arv oli dige rohke. — Üks näituse osakond oli ka Eesti rahwateaduse jaoks, kus Eesti rahwa riided, tööriistad ja muud wana-aja asjad näha olivad, nii palju kui neid „Eesti Üliõp. Selts“ oma wanaasjade koguse on koguda suutnud, kust need näitusele olivad wiidud. Wähe oli neid küll, aga seegi oli ifta enam kui üsna ilma. Soowime, et seegi koosolek ja näitus meie rahwast ka enam ärataks wanade asjade kogumijele. Olgu see meie lõpusoowits.

Soom kasulikku õpetust

Eestitunud Paula.

1.) Üks wanaõnna ütleb: Ise söömine teeb inimese rammusaks. Wõiks weel paar sõna juurde lisada: Oma tähepanek teeb mõistlikuks ja oma töö teeb rikkaks. Kes aga mitte oma silmaga töit järele ei waata, waid teiste päale loodab, ja kes ije oma täht töö külge ei pane, waid teisi teha laiseb, mis ta ije peab tegema, see ei saa mitte kangele oma asjaga, ja rammusaks saamijest pole juttugi.

2.) Teine wanaõnna käib nõnda: Kui kurjawaimu seinale maalitakse, siis ta tuleb. Seba wanaõnna ütleb mõni, aga ei tea mis ta tähendab. Kurjawaimu ei wõi ju mitte seinale maalida, muidu ei oleksigi ta ju mitte waim. Mis tahab siis see wanaõnna ütelda? Seba: kui palju kurja päale mõeldakse ja seda enesele mõttes ühtepuhku ette kujutatakse ehk pikalt jellest räägitakse, siis tuleb wiimaks kuri himu jädamesse ja inimene teebgi seda teoks.

Ei soowi ja omale kurja woenlast kaela, siis ära maali teda mitte oma seina päale! Kui ja ei taha kurja teha, siis ära mõtlegi mitte selle päale, kuhu ja iganes lähed ehk kus ja seisad, ja ära räägi ka mitte jellest.

3.) Üksford pole ühtigi (üksigiford). See on kõige ehitawam, walelikum ja sandim wanaõnna seas, sest üks ford on ifta üksford, ja sellest ei wõi midagi maha tingida. Kes üksford on warastanud, see ei wõi fogu oma eluueg enam tõeaga ja rõdmsa jädamega ütelda: Tänu Jumalale! Ma pole ialgi wõdara wära järele oma täht wälja sirutanud. Ning kui waras kinni püütud ja hukka mõistetud saab, siis pole mitte tõsi: Üks ford pole ühtigi. Aga see pole weel mitte tõsi, waid wõib enamast jaoks inimestest tõeaga ütelda: üks ford on kilmme, sada ja tuhatforda. Seft kes üksford kurja on hakanud tegema, see saab seda ifta edasi tegema. Kes A on ütelnud, see ütleb ka ifta B, kuni asi teie wanaõnnaaga lõpeb, mis nõnda on: Kruss käib seni ifta laewul, kuni ta torra puruks läheb.

Näesterahwa iseloomu kohta.

Ulgu siin mõningate rahwaste wanad sõnad teatatud. Lugeja mõelgu ije, kui kindlal tõe põhjal nad seiswad.

Prantslane ütleb: Kellel naene on, jellel on oma nuhtlus käes. — Kuula näesterahwa eimeist, aga mitte enam tema teist nõuannet. —

Hispanialane ütleb: Näesed, tuul ja õnn on muutlikud. — Mis awaliku turuplatfi pääl teada tahetaks anda, seda wõib näestele ja harakatele ette ütelda. — Hoia ennast dela näesterahwa eest, aga ära usalda enmast ka ühegi hää kätte. — Minult üks kuri naene on olemas, aga igauks arvab teda enesest olevat. —

Portugallane ütleb: Näesed on ütlelijed, kui nad käes on, tarwilijed, kus nad puuduwad. —

Inglane ütleb: Näeste tuiud ning arwamised ja aprilli kuu ilm wahelduwad ruttu. — Tahad ja midagi oma naabrist ütelda, et see seda teada peab saama, siis ütke ainult seda oma naesete, selle juurdelisandusega, et saladust kellegile avaldada ei tohi.

Kogunud J. A. W.



Täli.

Jälle lord oli sääl ülewel nende olemuste wahel tüli, kes nendest küll kõige kõwem oleks; häälel läksiwad nii waljaks, et Jõsaud Jumal oma ilma-
plaanides eeskutatud sai, et ta rahutult üles tõusis ja seitsmenda taewa uste lahti tegi, et wälja waa-
data, mis sääl dieti on.

Nüüd kuulatas ta.

„Kes on jõuu poolest minu sarnane?“ hüüdis J a ä d a w u s. „Ma teen võimatuse võimali-
kusts, ma olen aja võimusestgi üle, ma ei lase
end ühegi kiusatuse läbi omaist sihiist ära pöörda.“

„Ja, olgu küll!“ wastas I d d e talle ägedalt.
„Mina olen siinust üle. Ma jään ikka seisma,
mis ka ial mu wastu wõits olla. Ma kesttan
ebasti, nagu Jgawdus ise.“

„Aga mille pead ka ometi alati järele andma,“
tähendas W a l e häbematalt.

„Mii n ä i b ainult olema.“

„Kiidelge, tudas te dige tahate, kuid ilma-
wõitja see olen mina,“ rääkis nüüd M r m a s t u s.

Weel teised hakkasiwad rääkima. Tüli kas-
was ikka elawamaks, ikka waljumaks.

„Tasa, teie!“ hüüdis nüüd Jõsaud Jumal.
„Mina olen teile igale ühele oma võimupiiri loo-
nud, milles teie isejewiswalt töötada wõite. Aga et
sarnast rumalat laskelust jälle ette ei tuleks, siis
olgu midagi loodud, mis teist kõideist wõimu poo-
lest üle käiks.“

Ja seltsamal filmapiigul sündis uus wägilane
— Etteaimdus.

Sõnadi järele. M. Pustis.

Ajaloos pildid.

Bärnu ülikool.

(Järg.)

Palju muud põhjusi tuli juurde. Rõhkuwalt
mõjus see Rootsi wäe pääle, et ta nii suu-
reks paigutatud lootus, Wäite-Benemaa
kafakate mäsajust Zari Peetri wastu sõdi-
des kes teak kui suurt abi saada, footuks nurja
läks. See wiltses wäesalk, keda mäsajaja hetman
M a f e p p a Rootsi leeri tõi, oli aga abi otfsja,
mitte abi tooja. — Ning üsna sügawal waenlase

maal alles, kaugeist tobumaast täiesti lahutatud,
nagu laewate ilnameres üffi oma hoolets jäetud,
tundis Rootsi wägi oma seijutoha wäga häda-
ohtliku olema, mis ta wõitlussehimu ja wõiduloo-
tust muudugi maha waotas. Kõik tundsiwad, et
säärases olekus ainus tark tegu oleks, kas Bariga
rahu teha, kuni Rootsi wõim veel kardetud oli,
ehk ometi end taganemise läbi waenlaste wahelt,
kes iga nelja külje poolt ähwardasiwad, wabas-
tada. Aga oota seni, „raudpää“ kuningas meel ei
lubanud ei ühte ega teist. Ta püüdis koguni
oma poolt veel Wene kallale kipuda, ning hakkas
oma wäsinud ja wähenenud wäega kindlat Pol-
tawa linna ümberpiirama, kuigi igamees märkas,
et naeruwäärat oli, selle kallal aega ja waewa rai-
jata, kuna juur Wenewäe hulk Rootsi pääle tule-
mas oli, keda Zar ise juhtis. Kiusatus kuningas
ei tahtnud taganeda, waid jäi Boltawa alla pai-
gale, kuni hütatus kaela tuli.

Ning nüüd tuli Rootsile veel wiimati see
ränk apardus, et otse otjustawa lahingi eel ku-
ningas ise, kelle osawus ja sübidus dieti ta sõja-
wäele wõimu ja waprust andis, wäikeses wõitlu-
ses jalast haawatud sai ja nii lahingit sugugi
säärases tulidusega juhtida ei wõinud kui ta terwena
oleks teinud. Küll lastis ta end raamis lahin-
gisse kanda, ja tegi sääl mis wõis, aga dige
hing puidus Rootsiwäel ning see surus ta wõidu-
lootust.

Selle wastu aga läks Wenewägi, kes — juuru-
sejt rääkimata — igapidi prieste ja wärske oli,
kuna ta omal maal säärast häda ei tundnud, mis
Rootsi wäge kurnas, täies wõidulootuses lahin-
gisse. Ning tubli walitseja sõjakäst, mis enne
lahingit meestele ette loeti, walis nendesje veel
wägewalt jõudu ja julgust. Selles kuulutas
Peeter: Sõjamehed, tund on tulnud, mil isamaa
saatus peab otfsustatud saama. Te ärge waadake
Peetri pääle, waid isamaa ja usu pääle. Peetriist
aga teadke, et temal elu kalliks ei ole; jaagu aga
dnnelikult Wenemaa!

Kui siis 27. juuni hommikul wara wäga
wali ja werine wõitlus sahe selleaegse wägewama
walitseja ja nende wägede wahel algas, mis terwe
pikk suwine päew tšedasti kestis, siis tuli sellel
lõpp nagu tulema pidi: Rootsi sai juumumaks löödud.
Üleks teifiti tulnud, oleks ime olnud, imesid aga
ei sünni igapäew.

Omaj ajal oli ime küll Rootsile appi tulnud,
kui Narwa all wäite Rootsiwäe salt mitutorb

suurema Wene wõe maha ldi. Seeford oli pälle muu ta lange lumetuist Wene wõe wastu wõidelnud — Rootsi abits. Kuid Postawa all oliwad looduse wõed enam Wene kui Rootsi poolt; sõrretaw kuumus kurnas wiimseid hoopis enam kui eimesi.

Säärastel asjalool on seda enam imeks panna, et lahing weel nii kaua wõis kesta ja libe olla, et Rootsi wägi nii wiisa wõida oli, kui et ta wõidetud sai. (Postawa palawast päewast on kuulus Wene lüuletaja Puschin wägawa lugulaulu loonud, mis ka Eesti keeli on ilmunud, J. T a m m e osawas tõlkes;— „Oma Maas“ 1886 aastaläit.)

Kallist ostis Wenemaa oma wõidu Postawa all, aga selle hind oli ta ülisuur, suurem kui lahingi lõpul iganes wõidi arvata. Seft mitte juft lahing ise, waid selle järeldused saatsiwad selle suure muutmise lorda, mille pälle respool tähendatub.

Lahing ise ei häwitanud Rootsi wõimu weel sugugi mitte ära; kuigi ta wägi tangesti tahananud oli, need haawad oleks wõinud parane i, kui ta toibumiseks pijut mahti oleks saanud. Seft sääraseid löõtsid kui Roots Postawa all, on nii mõnigi muu sõjavägi ka saanud, aga ei täinud sellepärast hukka, waid sõdis edasi ja wõitlasi wiimaks.

(Rootsi.)

Hjäd õnne, wõõrasmahene.

Theresi Wõhmi järele Helene.

Jälle üks aasta möõdas — jälle aasta wakenemaks jaanud!“ mõltes neiu Hella, ja waatas halesiise naeratusjega oma wastas olewate majade fatuse pälle. Kui liihite ometi aasta on, kui ta ju seljataga, ja ometi nii pikk, nii otjata pikk! Ometis see, kes rõõmu ja rahulolemisjega läinud aasta pälle tagasi wadata wõib, kes enesele ütelda tohib: ja oled elanud, püüdnud, ja oled tarwitil olund — ja wõisid inimene olla, sõna auusamaks tähenduses. Kui särawalt pidi sellele päikene paistma, ta jüdanne kõige jalajama murgaste jisse. Neiu Hella ohtas ja pani palawa otjaesse atnaraami wastu. Säl paistis temale niid juba solnikümneimendat lorda sündimisepäewa päikene — tume ja hiilgeta ja tume ja hiildeta oli ta nende paljude aastate elu olund. Lapse-iga mahaarwatud, mis tal ilu-
fasti mureta möõda lendas, seft et wanemate ar-

mastus teda laitsis, ei olund talle edespidine elu midagi toonud, mitte midagi — ei ühtegi suurt rõõmu, ja wanemate ästiline surm wälja arwatud, küll ka ei ühtegi suurt mure, kuruwastust, ei olund ühtegi hinge olemas, kes osawõttis tema olemiseft, nii täiesti ja tähta, nagu ta seda soowis, nagu tal selle järele nõudmine oli. Wara waejeks lapjeks jäänud, ifta wõõraste, enamasti päälislaudjete inimeste seas, täna sääl, hooime sääl, ei küsiagi tõunde, ei küsiagi soojust, ei küsiagi külmust — ja tal oli ometi nii soe, armutarwitaw süda, nii tundlik, tänuulik meelhus — tänuulik kõigewähema kaastundmise iwa eest. Tal polnud ka midagi isearasti enese juures, mis otse ligitõmbaw wõi äratõnkaw oleks olund. Et ta üle õigesti otjustada wõida, oleks teda enne pidanud lähemalt tundma õppima, ja seda ei saanud teegi ialgi, seft ta oli tagasihoidlik, nagu see ju teijiti olla ei wõinud. Ta ei olund ei ilus ega ka inetu — ta jäeti ifta ja igalpool tähelepanemata, ta terwe „mina“, ta terwe olemine oli waitne, hiilgujeta. Ta püüdmine oli, ennaft isejewiswaks teha, enesele mõnda, kui ta lihtjat, isejewiswat kohta kätte saada, mitte enam teiste päälislaudjete inimeste tujude järele mängida, mitte enam „majaprona abi“ olla, mitte kohnjeid omaks pidada, mis talle ei meeldinud. Ja see läks tal lorda: ta oli enesele tagawara jummateje kogunud, ta wõttis peeniseje faktöö tundi-
fid ja hakkas wiimaks ühte peenemasje kauplusesje töötama: tüüris omale wäikeje korteri, leadis selle tenatesti jisse, uus elutufe meeldis talle, ja nii elas ta rahulisti ning waitjesti iseenesele. Ta oli aastate jooskul imetspanemise wäär leplikus jaanud, oli koguni palawa igatsufe õnne järele kui ületijufe soowi, tõrwale heitnud, ja oli oma eluga rahul, kida see juft oli, kuis see end talle pakkus. Kui temalt küijiti, kuis ta käsi käib, ütles ta rahulise naeratusjega: „Tänan, ma olen rahul.“ Rahul, nagu seda nii nimetatasse, oli ta küll: ainult määratud aegadel, ja isearanis oma hallipühadel, jai hääl ta sees elawaks, sääl hakkas ta hing mäsajama, sääl murdis see kurtbus kõige wäega wälja ja ta ei jõndnud seda enam tagasi jürida. Igatsus õnne järele, armastufe järele, osawõtmise järele, see oli ka täna jälle ilmunud, kabeõõra tuitaw, seft et tal eile midagi undijt ette tulnud oli — midagi isearasti.

Ta oli eile õhtu kutje järele ühe perekonna juures möõda jaatud, kus ta kõigewiimati pere-ema „tugi“ olund. Säl oli juur jeltsefond, ja oli ta kõigepäält majapronad wõõraste wastuwõtmise ja talitamise juures „toetanud,“ siis hakkas ta laua-

naaber, herra ehitusmeister Theodor Troll, temaga väga huvitavat juttu ajama tõiste elustiimuste üle. Ta tundis ehitusmeistrit, nii kuu kui seda perekondagi, seft see oli sää majas häamelega nähtud külatine, kõigepäält nelja täiskasvanud tütarde pärast. — Troll oli nimelt leht, aga ilus, huvitav mees, mitte veel vana, ja häas seiklur: ras . . . lihtsalt, mees, nagu tad Merveti abielu: paar enesle väimeheks soovis.

Ta oli ista weidi lahem Hella vastu olnud, kui teist teist, ja oli talt lagedasti tema arvumisi jelle ja teine lohta küsimud, ja kui ta siis kõneles, jäät juures nii isedratikult mõtetes ta päale waadand: kuld ole tegi ta jeda peaaegu kõigile silmapaistvate viisil. Kui jelt-tõnd lahtuma hakkas, pani Troll hõelidelt määti neiu kladele ja jäi kõnnimise teel ta tema kõrval. Nad tõnujõuvas tiist aega waitides teine teise kõrval, ästijest üites noor leht ilua nungijaguse eestõneta: „Neiu Hella, ma palun, kas Teie ei tuleks mitte minule abikaajaks?“ Hella oli nii viirita istetanud jelle küsimise üle, et ta jõnagi juust välja ei jaanud ja ainult jauril silmil närvuvalt ta päale waatas, kus wiimati mitte kange wein jelle küsimise juures jäudi ei kauna. Aga ei, küsija oli nii rahuline, ja waatas nõnda rannjüdamelikult Hella pääle, et jelle jädames aina isedratik tundmus lihtuma hakkas.

„Noh, neiu Hella, miks pärast Te ei tosta?“ Sää waatas ta lihtjalt, üsna lihtjalt: „Teie soowite mind abikaajaks, herra Troll? Wabandage, — aga miks pärast soowite Teie jeda?“

Enne kui ta wastada wõis, olivad talle kolm noort isandat jelt-skonnast järele rutanud ja hüüdisiwad naeres: „Troll, Troll, ütle, kas ja mitte ta meiega siia wõdrastemajasie sisse ei astu? Meie oleme veel õllejäänus — sina ometi ka?“

„Ei, ei,“ hüüdis ta tufajelt, „jugugi, minge aga üksi!“

Nad ei läinud aga, ja notkijõuvas teda ta „karstusjega.“ Ja jääl oidi ta ju Hella torteri juures, ägedalt tõmbas neiu kella, jättis herradega jumalaga, ja kui tojamees ufje awas, lipas ta sisse. Ta ei olnud oma enese istestjeks jugugi erutatud, aga ta ei wõinud ometigi magada, jelt ista ja ista jälle kuulis ta sõnu: „Neiu Hella, ma palun, kas Te ei tagaks mitte minu abikaajaks saada?“ Ja ista ja ista jälle küsis ta enast, miks pärast? miks pärast? See oli tõesti arusaamata! Jah, miks pärast? Ta oli ometi waene, ei olnud ilus ega ei noor enam, ja kui ta selle-

wastu Merveti neiusid silmitjeks, kes küll weidi päälisestjeks olivad; kellel muidu aga tõi oli, mis mehele meeldima pidi, sääl ei leidnud ta alles dieti tostust oma küsimise pääle. Ja täna tuli talle see eiline jündmus peaaegu kui pilge ette — muidugi ista oli wiist Merveti juures joodud kange wein sellejuures jäidi. Ta täsi silus tafa üle osajeste, ta ei tahtnud enam sellepäale mõtelda, ta wõis jeda ta, jelt herra Troll oli tema meelest dieti istetapuha. — Ta teadis ju, tema jüdame jooks ei olnud päiteje kiirt — miks siis ilua aegu murida?

Kõputati tafa, tema sissejõuude pääle awati ukse, ja kuu, nubes neljaastane tuldje käharpääga laps, liitkimbutene käestete wahel, tippis tuppja. Uhe wanema naesterahwa, wististi lapsejõidja, pöö oli ta weidi aega nähtaw, siis tõmbas jee end tagasi ja uks langes wagusti kinni. Hella waatas istestades wäljaestitud tütarlapseje pääle, kes otje tema poole tuli, talle kinnu pattus ja teutjaga tõiduuga hüüdis: „Hääd õnne!“ Hella kummardas maha ja küsis pehmelt: „Kas ja ei tulnud mitte wõdriti, mu laps?“

„Oh ei, naeris waitene, „mu isa jaadab mind juu juurde.“

„Sina isa? Kes siis ju isa on?“

„Ehitusmeister Theodor Troll“, ütles laps tähtjalt.

„Ehitusmeister Theodor Troll“, kordas Hella piftamööda, ja ta filmad lästjivad üsna suu- reks.

„Jah,“ jutustas waitene edasi. „Isa jaadab sulle liitjeks ja lajeb sulle ütelda, ja pidawat minu pääle waatama, õige, õige tublisti pead ja mind waatlema, ja siis olewat sul wastus käes ju eiste küsimise pääle.“

Hella lastis lapse ette põlwiti ja waatas tema nagu mõne pilwistj mabaltukunud õnne pääle. Siis wõttis ta kirdelijelt ta ümbert mõlemate kätega kinni ja hõiskaw nufjunine pani ta koha wärisjema. Sää oli temalgi ometi ästijest üks päitefeitir! Üks õnnelik lapsutene jürus end ta rinnale ja patjutas oma pehmete, patjude käestjega pöski ning meelitas: „Mitte nutta, Lilli ei tohi ta nutta, ijate ei jalli jeda, ja ijate on nii hääd, Lilli armastab tad nii wäga, Lilli tahab ta sind armastada.“

„Lilli tahab mind armastada“, naeratas Hella pijarate läbi ja jürus ta inglipäätjeks palawate mufude all ista ja ista jälle oma rinnale. „Oh ja magus wastus, sina!“ hüüdis ta, „sellepärast, wõi siis sellepärast!“

„Ei, oi,“ hüüdis Villi hästiselt, „nääd oleks ma pea aegu ära unustanud, isa laseb sult küsida, kas ta täna õhtu poole siia tulla tohib? — Ma taan, ütles jah.“

Hella tõusis älesse, võttis lilled, mis tal enne maha kukunud olivad, pörandalt ära, ja pani nad wette. Tõjane õhke libises ta huulte üle, kui ta lapse suured silmad küsivalt enese pääl nägi wiibivat, jään tõstis ta Villi sülele ja suuteles teda jälle.

„Mis pean ma isakestele ütleva?“

„Ütle talle, ütles talle, ma olen rõõmus, kui ta tuleb, aga ta peab mu väiteke armisa Lili ta kaasa tooma, et ole?“

„Ja jah, küll ma seda talle ütlen, Villi peab ta kaasa tulema, Villi tohib ta kaasa tulla!“

Ta lõi käsi kottu ja naeris lustiliselt.

Sääli paistis hoidja pöördumisel ühe wahelt sisse. Hella ruttas talle vastu ja andis oma „päiteke-kiire“ ta hoolde. Kui ta jälle tuppa tagasi tuli, oli kõik nii ümbermuudetud, nagu kõik päitekepaiste sisse kaetud. Ei ialgi maistud õnne tundmus käis ta hingeist läbi, ta võttis lilletimbu jeeft ühe wõdrasema-lille wälja, pistis selle juustesse ja astus siis peegli ette — ta ei olnud, teab Jumal, kui tana mitte selle ees seisnud, aga nüüd pidi ta waatama, kuida ta dieti wälja nägi. Hm, hm, ta muudu nii kahwatud põsed õhetasid ja silmad, need hiilgasid kui ei ialgi enne: ta nägi enese üsna, üsna ümbermuudetud olema — ja jah, seda oli päitekekiir toime jaatnud. Ta wõis täiesti jüdamest lauliku sõnadega ütelda:

Mu Jumal, kas siis muudetud

On täna kõik maailm!

Kõik on kui äraletud,

Mis ial näeb mu silm!

Ta silitas mõlemate kätega oma roosade palgete üle, jälle ja jälle, ja naeris oma peeglitaju poole ning niifutas pääga: „Wõdrasemakene, wõdrasemakene jah, hääd õnne!“



Päata ratsanik.

Raptein Main Reidi roman. — Eestistanud J. Puurmann.

(Järg.)

Waga lihtsalt! Wõite waewaks, jurnuteha läbi waadata. Minna pääl leiate Teie punase täpi, kust auf leha sisse läheb; et aga seljaga jamaist märki näha ei ole, siis peab ju see wetud suul, mis teha jurnas, leha sisse kinni jäänud olema. Wõite mantel seljast maha ja waadata!“

Sõnalaujumata astusiwad mitmed, kes otse Sem Mantlei, jurnuteha juurde, ja hakkasid teda rüüsti lahti tistuma, kus siis kõik nõnda leidusiwad, kui tunnistaja rääkinud oli.

Minna pääl, just jüdamet kohal, oli tats suuli märki; üks wähe tõgemal kui teine. Esmine tõmbas koke kõide tähepanemist oma päale, tei et haawa ümber tardunud wõdrasemas seisis, tana ta jäst sellest kokiist kõik wõrega koos oli. Teine haawa, mis madalamal, oli wähe nähtaw ja ilma wõreplekkideta.

„See siin on minu lastinijest, millest ma juba rääkisin,“ ütles Seb Stump farga selle päale näidates. „Ümberingi mitte tiska werd — see tägendab, et suul alles pärast jurna leha sisse on lastud. Selle suuli läbi, mille arju ümber weri sejab, peab aga õnnetu jurna leidnud olema. Tawois leha püüda wälja wõtta.“

Sem Mantlei õnawa käe läbi oli suul warsti haawat wälja tõmmatud ja täis näid faki fakte, tana wiimaks kohtuniku ette laua päale paadi.

Selle päale waatama, et suul püstit wälja talles tägendet wähe liikunud oli, wõis misgi iga nts tema pääl ümbumoodi wiiru, mille all nimetähed M. M. M. seisisid, näha.

Need äraandjad tähed! Paljud juuresolejatest mälestasid weel selgesti, kuida mõni päew tagasi, jaguari tapmise juures, Keltsohu kiideldud oli, et temal suulid kõik oma nimetähedega märgitud olla. Kui palju oleks ta nüüd selle ette andnud, et weid üeldud sõnu tagasi pöördä!

„Kus tema on?“ suulid mõndagi küsima.

„Kudas seletate Te leha lugu, mister Stump?“ küsid kohtuniku wiimase poole pöördes.

„Ma arwan et siin enam midagi seletada ei ole“, wastas küsitaw. „Ma iga wäitene lapsegi wõid ütelda, et Henri Feindstetser selle jama suuli läbi siit ülmast ära jaodetud on. See on ju selge nagu päew.“

„Keda arwate Te siis laisaks?“ küsis kohtuniku ühesti.

„See on ju küllalt selge. Kui inimene ise oma nime suuli päale teeb, siis ei ole raske teada, kes tema on. Olgu küll, et siin ainult nime eestähed seijasid — teab ju igaüks, selle omad need on.“

„Ma ei näe siin weel midagi, mis asjale tõetunnistust annaks,“ segas nüüd profurdor wahete. „Olgu küll, et suuli pääl seijasid tähed meile igaühete küllalt tuntud herra omad on, aga — kas oleks jee esimene lord, et mõrtjutatöö warastatud tapariistaga saab torba jaodetud?“

See on ju kõige harilikum kawalus, furtjategu teha. Pääle selle," rääkis profurör edasi, "näidate meile kõhjust, mis teha herrat, kelle nime ma praegu veel ei nimeta, seist et ta meil kõigil füllalt tuttav on, ja teba Teie tahtlustada püüate, jundis jarnast tegu tegema. Ma olen ka kindel, te see herra iegi kuuli omaks jaab tunnistama, siiski — jee ei ole veel füllalt, et teba füllblajest tunnistada; peab jalgemada tunnistusi olema."

"Aa! Woh, siin on Teile veel üks tunnistus," ütles wana jahimees, kes laumatamatalt profurördi kõne lõpetust oli oodanud, wällelt poberitüüfleit jabitüüsi wälja wõttes ja tohtumitu kätte andes. "Mis arvate Teie sellest? Minu mõtte järele on jee üks kirja-ümbrist, ja nagu püssirohu haistut ja põdenud ääreist näha, peab ta püssi sees tropis olema olnud. Ma leidisin teba mostki pööda otas rippumas, just füll fohal, kus kurtisid tehti. Balun lahti mäsida ja lugeba, kas jelle pääl mitte jee jama nimi leida ei ole, veel palju täelikutumalt, mis kuulil leidime."

Kohtumist mäsitis mustats juitsemud kirjaümbrist lahti ja luges adrešiti kõlvide kuuldes ette, mis järgmine oli.

"Kapten Košji Kelhohnile."

60. Pögeneja.

"Kasle iirlane wabaks! Ta on ilma jüüti! Meil ei ole enam muud tunnistusi tarwis. Äsi on jelle!" Rii kotsis rahwaringi seati hüübed, kuna keegi walju häälega nõndis, et Kelhohni jüüpinki laaks toobud. "Ta peab nühelend jaama! Tema on mõrdinuks! Ega ta muudu nii jüdisti teit hufka mõista ei püüdnud! Muid on fõrd ta enese kätte jõudnud, wastuti anda!"

Zarnajed häälefid kuuldi igaist füljeit, kuna kōit igit-huiga wõatõwad, millal see ette pidi toobama.

"õõmuit, kui nägi, et rahwas tarjumiaga pääle käisimad, andis täsku, Kelhohni ette kutsuda.

Kui teba juba paar fõrda nime pidi hüütud oli ja siiski veel wastuit ei tulnud ega hüitawat emajit ei ilmunud, tõnõis rahwa seas iegabus. — Nuhu ta ometi jäänud oli? Keegi ei näinud teba. Ometi oli üfs, selle teraie waate eest midagi waijule ei jäänud. See oli Seb Stump. Junc kiiruga fargas ta oma hobuse selga, kes püüa ratjanikut wabadatust mustangiga fõrwu seifis, ja fihutas minema. Nüüd fainis kõlvide waade sinna fülge, ja asjalugu jai selgeks. Gemal lagenidufil, kus hobuied rohtu fõwad, fargas ta praegu keegi hobusele selga ja fihutas noole kiirufel metja poole.

"See on tema! Kelhohn!" farjub keegi rahwa seast. "Tema tahab ära pögeneba!" kuulnud teine hää.

"Temale järele!" käsib kohtumist. "Wõlke teba kinni ja tooge tagasi!"

Seba kisku ei olnud waja lahte fõrda anda. Enne veel, kui ta oma lauset jai lõpetanud, oliswad juba arwata wõtslada inimeit oma hobuste juurde jooksmas, nende seas ta Morris mustanger, teba nüüd enam keegi kinni ei püüdnud, ja enne veel kui pögeneja lagenidufi äärele oleks jõudnud, oli taga-jamine täies hoos.

"Tooge teba elufalt ehk jurnult tagasi!" kuuldi ta majorit hüüdwat.

Selgesti tundis nüüd Kelhohn, et teba talgi veel nii fuur hädaohi polnud ahwardanud kui nüüd — ta siis mitte, kui ta fõjas, mis Morris ja Tehose riigi wahel

mõllas, kuulide jajuist ümber püüratud wõlites. Ka siis mitte, kui ta Dufferi joomamajas haawatult maas Morris mustangeri püstituli otša enese rinna fõhal nägi, ei tundnud ta teba hirmu mis näib, kus ta kui janes farja jahifoerte eest pögenema pidi.

"Kui õnn, et ma jelle mustange Mehifu neult wahetada jain", mõlles Kelhohn, ja ideoiti — poleks tal teba hobust praegu olnud, oleks ta wõib olla, waja suure tamme all kohtulana ees jüüpingis istunud. Muid wõlks aga veel nõid lootufetara tema mustas hinges ja elustas teba edasi fihutama.

Eht ta füll praegu Rio-Grande poole pögenes, ei olnud tal siiski nõuu jõest üle sinna sõita, waid ta tah-tis sinna raju poole püüda, kus taga fõmawfite ajus-tohtasid teab olema — need punajed mehed, eht füll iga walge inimee wõrjemad woenlafef, on siiski walmitis igaite wõtku wõtma, kes lähe oma jaguwendef — nende waculastefi — maha löönud eht selle werd walanud on.

"Kas siis ideoiti see, selle käfti kõlvide laatuft jühib, — kes igaühel teba tegude järele kätte maksab, peaks täwa furtjategijale õnnels laistma minna, ära pögeneba, ja niinuiisi ilmaliku fohtu eest ära pääjeba? Kas Jumal mitte oma wägewa fõwwarrega teba tema pögenemifef ei peata?" mõlefwad need, kes tagaajamifef otša ei wõtnud, ja tamme alla maha jäänud oliswad. — Siiski oliswad kōit enamasti findlad, et Kelhohn kinni püütud ja tagasi toobud jaab, seist nõu teadfwad, et Seb Stump ja Morris fõrald linnuleit nii lergesti kätte libijeda ei lafe.

Wimane, rahwa hüüdmifefi tundes, et päris fündlane leitud, ja et teba enam keegi jüüpingis kinni ei pea, joofis ta fõhe oma hobuse juurde, selle seljas wiimajel ajal püüa ratjanif jõitnud, ja kes teba fõhe kui oma peremeest ja fõpra ära tundis, ning tema fufumije pääle wastu tuli, fargas jadulastje, mis veel praegu hobuse fihjas oli, ja fihutas teistele tagaajajatele järele, kes temajit aga juba tüli maad ette jõudnud oliswad. Enne kui ta aga jadulastje istus, oli ta kellegi juures oleja käfti jelle ligu palunud, mida see talle ta häämeleaga andis.

Nüüd oli ta aga peagi teistefi ette ajanud ja fihutas lagenidufil kui marn edasi.

Wahajajad laatuftwad talle õnnefõwifid järele ja wahitõinud veel kina sinna poole, kuhu Morris nende filmiti tabas.

Seba oli ta Kelhohn tagasi wabadates tähele pannud ja wärisef kõigefi tehaft, seist ta teadis wäga hästi, et jee mees, fõda ta nii jüdisti oli hufka laata püüdnud, kōit oma jõuba jelleks jaab pruunkima, et teba tabada ja temale kätte maksta.

Weel on tal lootust pääjeda, seist et juba metja äärde on jõudnud, kus end oma tagaajajate eest ära arwata peita wõima.

Praegu jõidab ta metja fiseie, aga — oh häda — veel ei jõua ta künafalt ümber tihniku teha, kui Morris mustangeri ahwardaw hää teba waljusti seisma jädä kähjeb.

Wälga kiirufel tõmbab pögeneja rewolwori ja fihib oma woenlase pääle. Pant fäis, aga nagu wastufets selle pääle langes ling wihihiides laiflase laela, nii et sellel fõrda ei läinud enam teist fõrda lasta, waid häfifile tõmbufega jadulast maha wijatud jai.

"Anna alla, kurtjategija!" kuulbus Morisele võhane hääld, aga keltsõhn tunneb ennast, nagu oleks ta tõrgelt torni otjasti alla langenud. See oli tema viimane tundmine. Seidulast sõna maa vastu kulludes, laotas ta mõistuse.

Kui nüüd Moris uduu pidades mõistujeta maas lamaja mõrtjula juures seisis, jõudis ta Seb Stump firma.

"Mis moodi viime meie teda kottuplatile tagasi?" ütles Moris vanale jahimehele, kes praegu jadvatati maha targas. "See kurtjategija on väärt, et teda nõõri ohtas järele jamaa jaoks veeuud. Mu Jumal! Hirmus on selle pääle mõelda, mis sõit tema kurtja tõe läbi on jündinud! Ei ole kottulust, et ta oma tädiõpaga tappis. — Mis asi jündis aga teda jeda tegema? Ma tean, et Henri teda küllalt ei armastanud, aga häämelega ei talitnud, et ta kuisse ümber lipisjes. Seda jatabast ei võdi meie keegi muud jeketada, kui kurtjategija jic."

"Teie ehtie, noormees," ütles Seb, "weel on üks inimene, kes jeda asja jeketada teab, ja see üks ei ole keegi minu, kui vana Seb Stump. Nüüd ei ole aga jelleks aeg jutuastada. Meie peame teda tagasi viima, ääat iaab teda tema tegude järele muheldud."

"Kuida viime meie aga teda kottuplatile tagasi? Tema hobune on ära joostanud."

"Selle poolest olge mureta, mister Herald. See lörpis siin ei ole weel jurnud, waid ainult muestanud, millelt ma teda warasti ülesje äratan. Wõib olla, et ta kottuni ennast jelleks teeb. Ma olen ma jõe juba ratianditvini täinud, wõiu juba käia, ja annan oma jadvula häämelega wäheks ajaks taptein Keltsohni. Aga kui ta mitte jadvulas istuda ei taha, jecome tema pöigiti nagu heimatoti jelle pääle nõõridega finni. — Ah ha! juba liigutabgi! Tähenab, et ta warasti meelendõistujele rube, jõe viime ju teda paluda, et ta jic nii hää on ja jadvulasie ronib. Noh, rõõweli, aeg on juba üles tõusta!" rääkis wana mees edasi, ic Keltsohni fraeti raputades. "Tõuje ülesje! Aeg on juba jõita! Sind oodatakse, ject keltsegit on sinuga rääkimist!"

"Kes? kus?" küsis wang, kes praegu weel jalgesti aru ei saanud, mis temaga jündis. "Kes ootab mind?" küsis ta unesti, ja wahtis jecajelt enese ümber.

"Eiütses mina — pärašt weel. . . ."

"Aa! Teie, Seb Stump ja. . . ja. . ."

"Ja mister Herald — mustanger. Ma arwan, et Teie teda wõga hästi tunnete. Pääle meie ootamad Teid weel palju teisi kintlujc juures, kes sõit hää meellega Teid näha joovivad. Selle pärašt siis, tõuste rutu üles ja jõiste meiega."

Eunetu ajas end jaltule ja nägi wašt nüüd, et ta känd linguga finni mäsfitud olinud.

"Kus minu hobune on?" küttas ta ümber waadates:

"Kes teda teab! Wõib olla pöõris, ta Rio-Grandesje tagasi, ject Teie andsite ju wiimajel ajal talle nii palju tõõd, et ta Teiega jagugi rahul olla ei wõinud, waid oma ehtijc veremee — dicti perenaeie — laialiste karjamaade pääle tagasi pöõris, et ääat enasti wõia puhata," wastas Stump pilgates.

Imestedes wahtis Keltsohnu wana jahimehe otfa. Kušt wõis jellele teada olla, et ta Mehitu meiga hobuseid wõhetas?

"Mis Teie oodate?" pöõrtas Seb Stump, selle lanatus juba otfa lõppema hakkas. "Meie ei wõdi ju kottumõistjaid nii kanna oodata lasta. Olete walmis?"

"Walmis? mis tarwis?"

"Eiütses jelle tarwis, et minu ja mister Heraldiga ühes jõita, aga teieks, et — kottu ees wastust anda."

"Kottu ees wastust anda? — minul?"

"Jah Teit, mister Kõssi Keltsohn! Teie peate oma tädiõja jurma pärašt, keda Te tapnud olete, wastust andma."

"See on wale. . . . juri wale, niitama kui jec inimene, kes jeda on. . . ."

"Wai!" karatis Stump wahete. "Ei matia asjata jõit ratiata. Kuttu jõitlc meiega, ject Teid ootab kottus."

"Ma ei taha mitte," wastas Keltsohn uimalt. "Mis õigas on Teit mind jelleks jandida? Kõidate emue, kas Teit jelleks jandisist luba on."

"Siin on minu lubatim!" wastas Stump oma pita pääle päale näidates. "Seda mõistam ma Jumala õliga wõga hästi tarwitan. Selle pärašt siis, jact parem oma tädi jõnade loopimine jorele, ject minna ei ole mitte niingime inimene, keda täenata wõib. Nüüd wõitje rutu, kas priitabitult minu määra jectat jectate, ehtl meie jecome Teid, ja pareme wagu traamipasti jadvula pääle finni. Nüüd rutu!"

Keltsohn ei wastanud midagi. Sõnalasjumatata pea- aegu mõistujena, ronis ta jadvulasie. Jec wõitje hobuse ratiitied oma talle ja püüis õigas tagasi jõia.

Moris jõitis õigawas mõttes jorele. Mõite jelle juures, teda lõt forda oli läinud emucitult finni tabada, ei wõibinud tema mõtred praegu, waid jelle neu juures, kelle juurmeel ja oma ann haba õhwaes andmine tema jadvud igawcejs ajas oma külge tõitis.

(Poeteli.)

Meie ajalugu.

Uma ümbert.

Värnu me randuee jõidule awamine on nüüd iga päew oodata. Kindlat tähtaõma pole seni weel teatatud, aga arwata on, et jec wašt iffa jelle fin kreltel, wõhemasti lõpuõpud jüunib. Aug. lõpušt jaadib aga kinnud ju tõõrõndega pea iga päew Värnu ja Värnuit wõlja, ja randuee-ameuiffale lahtuje läbi on mõndegi reistjad nendega ka kaaria jõita laanud. — Eõidubind on ka weel täiešti määramata, mis aga loomie järele pea jüunib.

Värnu "Walguje" jeltis pidas 1 sept. fin-foosolekut. Tähtiam ast, mis jellel eue tuli, oli eimiche rõõmustaw teatus, et jeltfile awajise raama i t o g u pidamise luba, mida minu aastat püüand, nüüd ometi fõrd fätte on jõidunud. Kõgu eest ülemale poole wastutajaks ja jelle üle waltwajaks on hr. A. K ü n g (wüandne eimies) nimetatud. Seltfi poolt waliti jelle nõuõtoju liimeteks pääle eestijecineid weel Värnu Eestis kottuduje õpetaja ja Digenju kottuduje ülempreester Suigufaru, neu E. Wärat, kaaja Kõnt ja hr. Willemsõn.

Muude seltsi asjade toimetuse järele luges esimees mõned tähtsad tiikid seltsi elu kohta ette ning kõne, „Nü ja Armasin“ hr. Hanjon.

— Minemal pühapäeval peeti „Valguse“ raamatutogu avamisel seltsimajade paluotund, nii Õigeni kui Luteri uis kumbet järele, mida ülempreestri Suigusaar ja õp. Haeleblatti toimetatiwad. See on väga taunis ja kiita, et selts sellegi oma asja Jumala nimel ja jõnal on alanud. Loodame, et uus raamatutogu Pärnu linna ja ligikonna kohta hästi dnnistatav ndju jaab avatama ja kirjavara lugemist rahwa seas, mis kõige hariduse alus on, rohkesti hülbustama ja ebendamajab. Andu Jumal dnnistust!

— „Endla“ seltsis etendati 25. augustil näitlusk: „Häbemata lofilane,“ mis taunis laburajast lats, nimelt tegiwad neide ajade etendajad oma oiale auu. Waatajaid oli wähepoole, joowifiline neid teinud enam. Mis aga rõõmstus, oli nähtus, et torrapidamine ja rahulikk olef, mille kohta enne mõnda joowida jät, nüüd paranenud on. Seda nägime ka rõõmuga 18. aug. peetud killepidul. — „Endla“ selts walmistab jälle näitemüügi wõstu, mis taluhoopole püüda tahetakse. Et selle siestulel annuats otstarbels — waeetelaste Jõulupuu haaks — jaab, siis joowitame küll jädameit, jeda annete siingimiseja hästi hoolega toetada. Sellega jünnitatakse ju waeetele lastele pühade rõõmu.

— Pärnu politsei on nüüd hästi terawasti meie linna turuorra üle hakanud walwama, mis jeni mõnda joowida jätis. En ju kauplete täeti mõned huljad risti läinud jöögitraami ja puuwilja ära wõetud ja häwitatud. Koostuse järele ndjuw jee muude kohta hoitawalt, ja kaadab Pärnu turale aegapidi jäärake puhtuse, nagu jee nimelt Gmajõe äärises linnas nüüd on, kuna jäärake enne kaebusti wõeti. Aga politsei jüid hoolet on jüäl äri wäga palju paranenud. Et meie linna uus priwtawiherra ka jüäl selles tegeu on olnud, wõime loota, et siingi tema hoolet jeda linuui.

— Liwimaa arstide talerwaje koosoleku fohaks on nüüd tõesti Pärnu määratud, nagu jeda loodeti. Pärnu fupelloht jaab jelle läbi palju tunnamaks.

— Pärnu wana-aja muumise jeltiue on fohe ta tegeuise algul õige rohket arwul wanu asja, rahajid ja raamatuid toodud, mis rõõmstawatki näitab, et seltsi asjaet laimalkiti elamalt püüdwatise. Asjade arwus on fteataltied tats wäitelt wanfrit ja üts päewakell, mis preili Bradmanni finkitud, jüs ta üts wana-Greeka fultbeje. Wanadeit rahadeit on tähtfud üts Wõllas leitud Arabia raha (dirhem), 489 a. lööbnd, mida hr. A. Sittenberg koostajit finkitud, mitmed Poola rahad furinga Stephan Watori ja Sigismundi III. ajajit 300 a. eist, Riia linna jaois lööbnd folme grossifitied rahad, ta mõned Liwimaa rahad ja Wene hõbe-fopitad jamaft ajajit. Wanadeit raamatuteit on nimelt tähtja üts Noorfi jeadute-raamat aastal 1709 trükitud. — Kaskawu forjanbus ifta weel enam.

— Mõõdalainud nädalik maeti üts Tammisti walla talu-emale Pärnus, kes parfitt rehe wastandumifel maha oli fukutnud ja fimarajaga poita ilma häälitje-mata ja fönaraäfimata jurnud. — n. —

— Sellet nädalik oli teede ministeriumi wõlunif fiim, raadtee töõfid ülewatamas, ja on nad forras leidnud.

— Liwimaa arstivalitfufe infpektori abi Dr. Alef-sejow oli minemal nädalik Pärnus haigemajajid ja ap-teekfild ülewatamas.

— Pärnu maakonnaft lähed nekrutifis 269 meeft — nagu mullugi — kuna nekrutite nimetirjas 696 on.

— Nefrutite arw üle kõige riigi tänawu 279,000 meeft.

— Jurjewi freitfilleem teatab wallawalitfuftele ja mõitapolitfidele, et kõigile politfidele ja mitnejuugaste lö bu-pidube forbaajatale, nagu näitufets fontfrit, näi-temängu, näitemüügi ja muusifadõhute jaois, ainult luba antafie, kui nad wõhemalt ühe wõesia kaufufel ligemast förtfift ära petafie, ja et felfidil ja pidutoimetajatel fohafieje wallawalitfufe oht mõitapolitfiei lubafitri peab olema, muidu luba ei auta.

— Mängufaatfifid müüdwat edespidi ta freitfren-teides, hästi odawamalt kui mujal.

— Waha on fuitba, et mõned üleannetud inimefed uue raadtee kallal ju felmust on teinud, roopade fälfeit frus-wifid ärafifekunud ja paluffid paigalt nihutanud.

Kas jäärakele jügleleate näppudega inimefed ta aimas-wad, kui raste furitegu jee on ja kui furi dnnetust nad tee rittumifega figitada wõiwad? Seabus määras jelle-teole teole wäga walju trahwi, ärgu fiftugu mõned fer-gemeeljed jeda omale mõne rauaraafufefe näppumifje pä-raft mitte tacla.

Toris olivad pühapäew 1. fept. pääle löuna terve fifteltona 2 ja 3 aastasjed lapied föit Tori wallama-jajõe fötta fütutud, fuf fubermangu arstide-infpektor neid järele waatas, fuf on ka kõigidele fäitjerdungeid pandud.

Wändra tummade-fool on oma uue fooli-aasta tege-geuist uue jõunga alanud ja wõeti äta feford jälle uufi õpilaji wõstu, kuna fowabel kümmekund fäfwan-diffufid fooli löpetamifje järele Jähanda armulauale wõeti, ja fifti fuf täiearufiljed risti-fogubufje fittmed foolitil walja astufiwad. Wändra fooli fuunifit wifja en ju ndjuwalt näha. — Tänapu aastal olivad furtum-nade pühats jällegi fooli-arwande lehed laulubega walja antud, mis fcl päewal firtute juures rahwa fäite laiali laotati. En rõõmstawat, et fooli eeft hoolifjue „Hefata“ felfis fcl moel oma tegeuist ja fooli asja rahwale hästi uitawaks teeb. Feford on arwande lehel ta tummade-fooli uue maja pilt näha. — Kaskawu ja fäuguga ola-wdmine felleit auuajajit asjaet ifta enam.

Põllikamaal oli 2. fept. õhtul fole tulekahju. Kiriku juures mõidri rehi ja farjalaut põlefiwad hirmia jõunga, fuit tuul tulefütid eemal jefismate majade pääle leeru-tas. Ligalid mõitajit jõufiwad tulefüturjad fähe prit-figa parajal ajal abifis. Suure wahiwõuga töõfawafid pritfumeched, mille kaqajarg oli, et tuli mitte laiale ei jaanud laquned. Selle eeft peab küll agaraid tule-füturjajid tänamu, Jumal teab kui juurets dnnetuf muidu oleks wõidud minna! fefi meie alewif fefarwad majad nii ligistifku. Mõidri rehi ja laut põlefiwad maani maha, fufi fiste ta palju hõlga ja heinu jäi; fefega fähu fänuis fuur. — „neh.“ —

Kaugemalt.

Suure-Jaanis on nüüd dñbfa kirja- ja foolimehe J. Kapi hawale fena auuammas fäetud, mis üle 500 rbl matfjab. Olgu auu fellele jee tuleb.

Jarjoni augusti-näitusel on umbes 20,000 inimest käinud. Kõige enamalt oli neid, nimelt Soome, Hollandi- ja Taanimaalt. Ka on tänanugi Soome ratsaväele siit hõbusid ostetud.

Põllujamaal ei olnud 25. aug. veelgi uue depetaja ametisse leidmist, nagu see fõrd määratud oli, vaid see on alles ületuleval pühapä. 22. sept., mis seetõttu rahuga jääb.

Liivimaalt võetakse tänamu 3000 meest nekrutits. Et rahva arv kasvab, siis tõuseb ka väetrenistusesse kututavate arv iga aastat vähemal. Aastatäime eest oli see Liivimaal 2900 meest, nüüd on 3000 täie.

Eestimaal kub. herra teatab ringkirja läbi, et teede sihtumise kohta kreispolitsei poolt ülesõidijele tähtaeg, nii kumadel kui sügisel, ära peab määratama, kuna kirjutusest järele jäänud, iga ühisliku tee-osa kohta ligemat tähtaega kindlaks seada.

Käpina Mehitõorma uus abikiril õnnistatakse 15. sept. piiskopp Hollmanni läbi sisse.

Saaremaa valdadele on nende näha-aja magistri-võlg 5500 setvetti ruffid ja 5000 setvetti müü, 68,000 rbl. võaratus, kummissari-herra Käpini saoviusel mahajäänud. Suur tervitus!

Kurelaarest. Altiisij-walitsuse nõudmise päale kirjutab Saaremaa kreisiilem kõigile walla- ja mõisa- politsei walitsustele ette, jelle järele waadata, et fõdune õlut õigel fõmbel jaoks walmitatub, et õlut milgil juhtumisel ei jaoks müüdu, ega mingisuguste asjade wastu wõdetatub. Üleastajaid jaoks seadusliku karistuse alla heidetud.

Tallinna wolifogu on õrjastanud, jalgrattade päale mafu panu, 3 rbl. iga rattalt pält. See tooks linnale 1000 rbl. aastaks sisse.

— Tallinna linnateatris jaada tänamu ka **Eesti** keeli näitlusi etendatud, arvata paar fõrda fuus.

— Mitmel raubteedel, ka **Walti** raubteel, jaada jellel fuul elektrif-wõduritega fõrset tehtud; need rongid fõidawad 80 wõrsta tunnis.

Wõlmetis jaoks ifta peatjelt uus pidalitõbiste-maja awatud, jeda on Liivimaa pidalitõbiste tõrjuw jels kindlaks nõudus wõtnud. Et juul Wõlmeti ligikemmas jeda haigusel laialt leida, teeb maja siin nimelt tarwitajeks. Siin peab 100 haigete ruumi jaama. — See oleks siis neli ja 3 pidalitõbiste maja Liivimaal, kuna need Muulil ja Nival ju enne olidaw, ning nüüd awati Wõlmetis.

— **Walti** raubteel Sonda ja Wõsi jaama wahel leiti aug. lõpupäewil ühe wõsi fõundunud lapje jurnutcha tee pält! Hale ja häbi küll, et järelele fõarna- emalised mees rahwa seas peab leitama! Wõidugi on lapje äraheitja mõni wõlets ebanane, kes muude ees ifta veel „nein“ nime julgub fõanda.

Peterburis. Meie riigil on paari nädali sees ju teise ministri jurma järele leinata: 1. sept. lahtus ministri-abi, fõalandumisel **Kefljadow**, kelle fõas ajutiselt fõimiste asjade ministri ameti talitus jelsis, siit ilmast. Ta järelelajast pole veel fõudub. — Ka wõlmetis asjade minister on veel nimetatud, kuna riigifõretar **Shihhkin**, kes fõdunud ministril abits oli, ajutiselt ja ametit talitab ja ka Keisri-Wõjesteeti ta wõlamoariefil jaabab. Arwata on, et ministriks ifta mõni ajunud diplomat, kes wõljamal fõaditsus olnud wõi on,

jaab; räägitakse nii mitmest, nimelt ka nüüdsest fõaditsust **Wienis**, grahw **Kapiti**st, kes ka Wõjesteeti jelsisajena Pariisil jaoks olema, aga õtjus on tulemata.

— Kõigefõrdemalt poolt on mitmetele Wõlmeti politsei-ülematele wõsi noomitus antud, et nad oma teneistuse fõhut fõruumise ajal dieti pole täitnud, mis fõdustit dimetujes ilmsiks tuli.

— **Wolalt** turvaks jaanud Olga **Palemi** prõfjess, kes oma petja armastaja, üldõpilase **Downari**, maha oli lahtnud, on nüüd jellelega lõpnud, et ta fõigi õigust fõaditsusele ja aastaks ning uelaks fuus wõangi on mõistetud.

— **Balti**mere fõjalaawastitus wõdetawat edespidi **Wõuemaa** fuwõid? (Doni äärest) fõttenaterjaliks ja järelele Anglie fõed maha, wõlle läbi fuul raha oma riiki jääb.

— **Apteefri**-mafja alandamise kohta peetakse ülemal pool nõuu.

— **Põllutõd**-ministerrini wõimupõirifid tahetakse mõjwal fõidudada, nimelt lubada, et ta oma poolest põllutõd tarwitajeks fõruum-laenu wõib anda.

— Rahaministerrini on fõadnud, et edespidi ta igal pool wõhameses linnades fõruumetujate poolt fuuldraks peab makstama, nagu see fuuremates ju fõnnib, et nii fuuldraga enam fõima jaoks. Wõhemad paberirahad — 1 ja 3 rublased — wõdetawat edespidi üsna tarwitajeks ära ja astub nende aie mele aina hõderaha, mida nüüd fõõdakse (Pariisil on jälle 50 mil. rbl. tellitud.)

— **Wõruun**-raubteede ametifõitule, kes fuul 30 rbl. fuus polta jaanwad, on lubatud, abifõitule mahafõamije fõralt ühe fuul polt fõingituleks anda, siis weel 10 rbl. lapje fõundumise ja ta riistmije juures. Seda wõidwad raubteede ülemad omalt poolt anda; fõowitajele weel enam, siis peab jeda raubteede ülem-juhatajelt paluma.

— **Põsti**- ja telegrahwi-walitiinjel on nõuu, raubfõid telegrahwi-postifõid tarwitama fõakata, jesi et puul postifõid fuurt fuul fõunnitawad, kuna neid tihti uuendama peab. Eiberi põlites merifõades pidaa pälalegi fõrut telegrahwi-postifõid traatide fõunijemije päraist mefõpuudeks, ja fõistuda nad maha.

— Keiserfõud Wõjesteeti wõitumisel minewal nädalil Taanimaal ja lahtunud fõält jellel nädalil Anglie maale **Walmorali** lossi, kus Anglie fõuniganna ajub. Nii Taanis kui Anglies oli fõlõfõatit fõbuit laadi, perefõndit, nagu see ingulaste juures fõgaue. Suurte pidustuste järele **Sathas** ja **Wutrias** oli see ka fuul Wõjesteetidele meeldiw. Seft **Wranijumi**ant, fuul Wõjesteeti ligemal ajal põõravad, jaoks fuul **Rende** wõstuwõimine üli tore ja fuuremoeline olema, nagu jeda enne wõetawet fuangi on nähtud. Pariis wolifogu on jels määratama jummad fõlutada lubunud. **Wranis**lased wõidwad jeda, fõit nendel on raha kui roba.

Wõhni-Wõngorobi näitmel olla üleüldise liqi 10,000 inimie poolt asju toobud. Annihindafõid jagatakse umbes 5500 wõla.

Kaustafas, Tereti fõetõnnas, oli minewal fuul ka maawõriemine fõhutamas käinud, õuneks aga fuurema fõhujata. Aga maapiima fõitumine olnud fõnge fuul, ja ufõed, afõad põõrunud kui herufõad; maa all fuulbud hirmust mürinat.

28 aug. oli tähtsam kohtuasi abielu-paari R. ja M. S. päale (Patisti) tõdetud kaebus, et nad M. S. takuema L. L. käest ta raha, 350 rub. mis Wihstina pangas seisnud, wõlga petnud olla. Tunnistajad ei olnud käikalt selgja ja lohus mõistis nad süüdi lahti. — Tuntud wangiwoja tobanik C. A., 28 aastane, kes nüüd jälle uue ranga süü all wangiwoleiba jõbb, tuli ta jectord gorobowoi B. petsinise pärast ette. Salgas, aga lai itla oma 2 tuud wangiwojast. — A. T. ja M. A. Mulu wallast, mõlemad alles noored poist, olinud pettu pärast, mis Kolmetuninga pühäl Taali kirjitsis olnud, süüdistatud; esimene läks 2 kuus wangi, teine 1 kuus kinni (arrest.) Teine kaebuse-asi, mis T. pääl jeffis, lõpetati leppimise 60 rub. maksu eest ära, samuti kahe Euti pääl seijaw kaebus (25 rub. maksu eest). — Kibnu mehi, kes kaebuse pärast ees olinud, ei juudetud aga lepitada, mida lohus küll püüdis, anti siis otjus: J. R., kes teist noaga haawanud, nii et ta käsi wigajaks jäi, läheb 2 kuus ja 20 p. wangi. — E. T. pääle todetud süü-asi arwati Keisri armumanijeesti mõjul kustunud. — Sellega oli lohus jectord siin lõpetatud. Uigem kohtupidamine Järnus on Marzipawera ajal.

Et meie lugejate ringkonnast soovisid on awaldatud, mõne kohtuwoja asja kohta laiemalt teatust saada, siis awalbame jectordjeft kohtupidamijeft lohe asja kohta, mis isjaaransi hurnitawad olinud, wend täielised kirjeldused. Esimene on järgmine: 24 augustil oli siin ringkonna kohtu ees R. walla M. Kirsimehe J. H. p. Käsma süüdistamije asi atsiissi-jeaduse § 961 üle astumije pärast. Seaduse rikkumise oli jelles, et ta oma korsi jahoris ühes ankrus puuast wedeliftu, arwata wiina, oli hoitudud, mis täieliku atsiissi-mafuta. See asi tuli awalitust Wiini kubermangu III jawstoma atsiissi-ülema wanema abijile R. ja atsiissi-ametniku M. reviderimisel, mille üle neil oli protokol lõpetud, et L. pääle kriminaal-süüdistamist. Kohtu ette asja arutamijele olinud tutitud kaebuseatune L. ja kaitseja adwokat Pawlowski ja tunnistajad: Wanem atsiissi-ülema abiline Kartau ja atsiissi-ametnik Kosman, siis weel Kalli walla lohtumees Will. Mõit nimetatud inimefed ilmutinud ette. Kaebalane L. ei tunnistatud end süüdiolaks, jectelades, et tema juures leitud ja arawedetud wedelift, mis marjawiini olnud, Järnuft Normanni wiinapoeist on ostetud, arlititust abiuduus (rohuus) oma haigele naisele. Tunnistajad jectelawad: Kartau, et L. ära wõdetud wedeliftu ject allaholi on olnud, mida ta on järele kaotunud, ja ject tema arwates wiini on. Atsiissi-ametnik Kosman jectatas teha jama. Tunnistaja Will jectatas, et tema ei tea mis jelles ankrus oli, kas wiini wõi weini (marjawiini), mis atsiissi-ametnik kuni pitfeeritud ja tema kätte hoiba annud. — Profurör Grutski, oma süüstamije L. wastu kinni pidades, palus lohtu, mihlujst atsiissi-mafu jeaduse § 961 järele määrata, ject et tunnistajad kaebuse kohta kindlalt (late gorialitult) olla näidanud, et arawedetud ja kinni pitjeritud wedelift muud ei ole kui täiesti wiini. L. kaitseja adwokat Pawlowski aga näitatas, et ülemaal nimetatud § 961 karistab üksnes ilma atsiissi-mafuta wiina müümit, aga milgi kōmbel ei ole selgels tehtud, et kõne all olew ära wõdetud

wedelift idest wiini on, ja et puubuliste tõenduse näjal L. süüdiolaks tunnistada ei wõi. Kaebuse tõenduseks oleks pidanud wedeliftu selge järelekatujumine (lahutamise) olema ja täielikult ära määranud ju kindlaks tehtud saama, kui palju temas allaholi on, mis aga siin asjas lugeji ei ole tehtud. Et kōit ject puubulist asja - olu kaebalusele lafatus on, sel pōhjulist peab L. süüdiolaks jääma ja tema kōest ära wõdetud wedelift temale kätte antud saama. Oma kõne lõpul palus adwokat, kohtualust süüdiolaks tunnistada. Wähitise nõuapidamije järele kuulutas lohus L. digels mõistma otjuje ja ära wõdetud wedelift temale tagasi anda.

Selleft kohtu-otsijast selgub, kui wõga ettewaatitult ja pōhjalitult lohus jectastes asjades talitab, et aga mitte ilma süüta inime ne mihlujse alla ei jattuts. Rana enne paratu küll nii tihti on tulnud, et jüüta inimesed palju kahtluse alla, ijegi jurma mõistetud on jaanud, on nüüd jeadus wajuisti jelle eest hoolitsetud, et jeda enam iganes ei sünnits, waid mihlujse otustamijes pärib lohus täiesti kindlaid tõendusi. (Poolit.)

Wenemaa üleüldisest näitusest Wishni-Bomgorodis

on ka meie kodumaa kaunisti ojarõdunud, ja rõdumustaw on, et meie maa tooded näitusele paremate jella on arwatud. Kii on Tallinna Lutheri puutõõde wabrik oma tõõde eest riigikotta auhunnaks saanud, kõige juurem antaw auhind. — Kalewi wabrikute tõõdest on meie maa kolme wabriku — Sinbi, Kärtla ja Kreenholmi — omad kõige paremateks tunnistatud, need kolm kõige esimesteks wabrikuteks meie riigis. Et needes wabrikutes tõõdised pea aina eestlased on, rõdumustab meid wõga. — Kuusitõõsibid on meie maalt ja rahwa ject küll kõige wõhe näitujel; Jecti rahwa pōgadeft on ainult kujurajaja Weizenberg ja niferdaja Adamson oma tõõsibid sinna wiinud (needgi ei asu praegs kodumaal), siis on weel Wiinimaalt iits maaler (Fedders) ja Jectimaalt kolm maaltit (Winkler, Hejler ja Berger) ojarõdmas, ja nendeft elab ainult üks kodumaal. See on Soomemaa wastu, kuit 42 kuusituit tõõd näitujel on, wõhe küll. — Feddersi tõõd on pea küll loobuse kujutujed, isjaaransi ilus olla ta „Tatue“. Ka Winkleri pilbid on enamasti loobuse nähtujed, isjaaransi Jectimaalt; nimetada on „Jectimaalt rand“, „Kunda ligdal“, „Karmas“ ja „Kantemäng“. Kijamaa on Hejleri pilbi ained enamasti loobujest wõetud, üks kodumaalt, ta „Meretülas“, teised aga wõõrlist. — Berger on ka näopiltijst näitujele toonud, „Wugur mein“ ja „Kaes-terahwa nägu“. — Weel on ühe naismaalri, baronesse Wrangelli, piltides hästi Jectimaalt maiku, mis arujadaw on, ject ta ajub iga aasta mõni aeg oma jurgulaste juures Kadowe ligi.

Adamiuni tõõdest on näitujel näha „wõiburdõmma“ (triumph) ja „wabastatud waimlit wõim“ (Genius), mõlemad wõga ilusad.

Jerra A. Weizenberg, kes üleüldise ainus siit maalt kujurajaja on ja näitujest ojarõdtab, on sinna tats kuu jactnud, ühe brongs-rinnataju, mis iht Soome neiut loomulikus juurufes kujutab, ja ühe marmorikaju

„Benemaa.“ See on tugew naesterahwa tüju, mõeld paremas käes, pahem kibile toetatud, pääd ehid tallis ehe (biadem). Kujuud on aruostuste poolest fikitud, aga wiimse kohta on tähendatud, et Benemaa kohta tuju tugu nagu wäheine olla. Hr. W. enda kohta leiame tähendusi, et ta Grafitweres (Wõrumaal) sündinud ja Berlinis ja Roomas oma kunstii õppinud.

Weel on tähendada, et selle näituse puhuks suur ametlik kirjatöö „Benemaa töotawate mõimude kohta“ on ilmunud, milles üks oja kooli eest täqigib. Ning selles saarwad Väanemere-maa toolid wäga tiita, isikarimis aga rahwatoolid. Siin mawew olew tooliuud, rahwa ojawõtimine tooliuuhatamistest, nähtus, et umbes poolde toolidpilasid täitart. on, see tõit olla auustuse wäärt. Lõppeks seilab: Väanemere-maal on 3070 tooli 14,544 õpilasega, 782 elaniku kohta tuleb üks tool ja 17 kohta üks õpilane.

Siirjapõlkult.

Rangaste seletused. Kogunud ja wälja annud Ma-
thilde Tammekander. Umber pannud M.
Neumann. R. Eddi kirjastus Tartus, 1896.
Sind 8 fop.

Ragu meigi lehes tihti tähendatud, on wiimisel ajal meie rahwa juures tangatubumise kunst suurel mõddul edenenud, millets nimelt Soome wiisi järele tubumise-õpetuse kurfujed wäga suurel on mõjunud. Nend kurnijid, millets ojawõimist igale ingudele, lellel wõimalik, wäga soowitame — petatse weelgi edasi. (Ragu meie lehe kuulutusest näha, awatasse pea ta Wiikili fiheltoomus jalle uus kurfus; olgu jellest ojawõimise rohke.) Nendel kurfustel on enamasti ilka õpe-abinõuots Soome riide-
proowid, mis Turu kaituõtkooli ojava juhataja Tammekanderi wäga kohaliku toimetatud raamatust näha on. Soome teesfetsel seletustest aga oli kurnislistel enamasti raske aru jaada. On siis wäga tänuwäärt, et hr. Eddi selle koole oma päale on mõtnud ja need seletused Eesti keeles wäitfcs raamatust on wälja and-
nud, mida näiud tubumise kurfustel taluza wõib arwi-
tada. Wõitagu jee fergitust ingua wästa.

Краткіе очерки Русских ремесел. Къраткіе ремеслярини. (Kühite Wene ajaloo kirjeldus. Alguks-
furfus.) Кирпелъ, 1896. 74 lehekülge, fõwade kaanega.
Sind 25 fop.

Praegusel ajal, kus meie toolid õpe-asjadega niu foor-
matud, on iga ünnist õpi-abinõu sündamist termatud, ja jee raamatute on jeda ühe tähtsa õpilane — Wene
maa ajaloo — kohta täcsiti. Ta on ühe meie maal rege-
lise toolid. (Bestoni) pooli wäga tawuul ja kohal-
fõmbel fõtku featurd. Kõit tähtsamad asjad juurest Wene
ajaloo tähesest feiswad siin lähidalt ja aruajawõit
fõttuudetuli õpilase ees, nimelt ta hästi ferges teeles,
mis lastele, kes õpetetes weel toole pole, wäga juurest
fergitufcs on. Raamat on alafõõlele, ta fiheltooma-
ja kiriku-toolidetle määratud, ja on nende jaoks wäga
foowitaw.



Kõnekoda.

Näimine.

Balun teada, kes on üleilbise Eesti karstufse-feltfide
juhataja, fellest täielikud põhjustirjad ja juhatusi jeltfi
ajutusfcs jaoks, wõid on mõnda raamatut, tuji jellekohasti
õpetust leida. Ja weel: Kui tihti tulewad karstufse-le-
hed wälja, ja tuji need tellida?

Karstufse sõber Tallinnas.

Wastus. Eesti karstufse-feltfidel pole üleilbist ju-
hatust olemas; forma jels walitud komitee pole endasti
elumärki andnud. Seltfi ajutusfcs nõuu ja juhatusi
annab aga wiit rõdumaga iga fimitatud karstufse-felts,
ja jaadab ta põhjustirjad näha, mille järele ajut jelts
fa omad jaadab. Need on pea fõigil ühtmoodi. Mõud
juhatusi raamatut pole wõajgi. — Karstufse lehti andis
enne Teri „Täht.“ hiljem Narwa „Wõitfaja“ wälja,
wiimisel ajal on Tartu „Karstufse Sõber“ mõned awal-
danud. Rahjuts on nende õjimine wäheine, felleaga uue
ilmumine wiia. Seni trüstitud lehti wõib jeltfide läbi
jaada; ladu on Tartus hr. Tilgi juures (Olv. kontori),
tuji tellida wõib.

Nasterahwa tegewuselt.

Wõnnus peetud Liwimaa arstide-fõõsolekul, mis
29. — 31. aug. peeti, oli muu teos ta fõimatus õjasta-
mife all. fcs abielu-mariel tähtiamata arilistele talimise
juures, nagu fõitamistel juu. oma kohta täis määramise
digu on, wõi pead mehe üna üle fäina. See õst oli
ju minuwal arstide fõõsolekul ees, aga et siis õjime
ei jaadud, waliti üfäärants fõimustifion, selle asja taalu-
mifcs. See on näiud õjustatud, et a a e e oma ar-
wamine fäirafel tool mõdduandew peab olema.

Kihui-Komgorobi juurest näitufest on ta hästigi
naesterahwaid asjade jaamifega oia wõtnud, nimelt fa
mitmed naisfõimustitubest, kes kunst-afadema jaosfon-
nas näitufsele ilmunud olawad. Ja fa fufurajui-
jate jeas on üks naesterahwas, ueni Marie Tilla
Kowno kubermanguit. Ta on Peterburis kunst-afade-
mises õppinud ja faal mitu fõrda awalist fõituit jaanud.
Sta ta näitufsele loowud fufud loatfcs fõige paremate
jeltfi, nimelt olla ta fufabel näõjooned hästi fõrda
lainud.

Warslawis on naesterahwad chitufsetõõle hakanud,
ja on jelles tiifis mitmel pool naesterahwa üle lõõnud,
nii et mõned meitrid eespeibi naiswõõlistega tahtagi töö-
rada. Waadaku mehed ette ja parandagu meelt, muudu
jätawad neid naelad tulewifus wõia ja — leiwata fa.

— Uuefse naesterahwa arstiteadilistef õpeajutusfcs
wõiwad põhjustirja järele ainult ristiinjutifcs astuda.
Arwata on, et jee eesfiri juutide pärafi on tehtud, jelt
juutid fufurwad teatawati iifka igal pool õpeajutusfcs,
fufu päjawad, fufistafstele eli fufafcs tegema. Wõnelt
pool fõowitafcs näiud, et M u h a m e d i ufufistele naes-
terahwaftele ka luba antaks, õpeajutusfcs astuda, feli
mitmes naisgümnaafiumis olla ju hästigi Muhamebi ufufi-
fifi, ja nendest fõowififwad mõned arstiteadust õppida.

Seda olla ka väga waja, jesi Muhamebi usku naeste: rahwad, kes meesest teatavalt tangeesti lahust hoitakse, ei ujalda end ka meesestõrjõ fättu toetpõrda, waid üdu: wad nais-arstisid. Nendel on tulewikus muhameedlaste seas laialine tööpõld; muibugi oleks weel parem, kui arstid nende oma sugudest oleksiwad.

Aue-Meremaal (Angliise ajumaal Australias) anti hiljuti (nagu ta meie lehes teatavalt) naesterahwale täis walimise õigus k d i g i s kogukonna ja ka riiklises walimistes. Eimene kaitse jelleaga on nüüd ka ju ühndunud, ja selle tagajärjega oldakse täiesti rahul. Naesterahwad on walimistest väga agaralt oia wõtnud, aga selle juures ainult häätegewalt mõjuanud, nii et walimised mõistlikult ja rahus sündinud. Kartus, et nad meesega jonnii ajama hakkawad, on tühine olnud; nad on enamasti nendega kolku sündida püüdnud. Aga jeda olla nais-walijate mõjks lugeda, et hullumajade ülewõuatajates nüüd ka naist on nimetatud (kes nende õnnetuteja wististi heldemalt ümber täwad kui see jeni olnud), et la-fulaste wõimne paremini korraldatud on ja kombeta elu wõnust waljud tõkled tehtakse. Ka joomise wõnust on naiswalijad häwinus: jõda kuulutanud. Ja jeda wõid ainult tiina.

Mõndasugust.

Enur tulekahju sündis minewal kuul Hamburis. Tuli lats ehit ühes juures wiinawõrbitus lahti, kus mitmed püritate wõadid hirmu praeguaga lõhkeiwad ja häwinist tegiwad. Mats määratud aita minne mil-joni eest kraamiga põlefiwad ära.

Meilimine kongress petti neil päiwil Londonis, kirjanduse ja kunstis omaudusõignuste liibiraatimiseks. On ohtustatud, et iga kirjandus wõi tunnistada tohtu ta teija diguised 80 aastat parajti ta jurneta ta pärijate emad peamad olema, alles siis saamad ülelõidjeks, (Praagu on tee aeg Wenemaal 50 aastat.)

Alms suninganna on Itaalial praegu, ja ilus jaab ka ta ulewõne olema, kes Italia krongprintsi mõreja on, jesi Montenegro printsijs Helenet tiidetatse väga ilusaks neuts; selle ilu on ta oma wõnametist pörinud, kes ka ilu-duse poolst innwad on. Montenegro wõrstitaar on väga noorelt abielusis heitnud: wõrfit oli 19, wõr-sinna aga ainult 13 aastat wana. Aga sellest hooli-mata on nende järeeljuu rofste ning tabli. Tabele on aga panna, et Montenegros, mis hässi üduu pool on, inimejed waremalt küpijeks saawad kui põhjamaades, mille juures weel jaaline magede õht ja waljud kombad, mis lapsi warafult kõige raskuse wõnust karastawad. Sellest ka tuleb, et Montenegros inimejed, hoolimata wara-seist küpijsest, iflagi dige wanaks elawad. Ja et jaal pereleomad nalkati ei lahtu, siis elawad wahel ühes pereleomas ja majas mitu põhwe rahwaist. Nii leiti ford ühes pereleomas terweni 7 põhwe: Banataat oli 117, ta poeg 100, jelle poeg 82, ta oma 60, siis jelle poeg 43, ta järeeltulija 21, ning wiimati jelle wõju 2 aastane. Waat kus pereleomad.

Raste maawarilemine on jällegi Jaapanis hirmust häwinist teinud. Nufoga liin on hoopis purnustatud, palju inimeji on surmatud. Ka fange maru on jään määstunud ja palju kahju saanud.

Range maru määstas Pariis felle kuu algul, mis väga suurt kahju figitas, kõige suuremat pahja aga tegi üts tuulispaja hoog, mis küll ainult 1 1/2 minutit kestis, aga sellefama ajaga uulitlatel kõit pahupibi päälle pööras. Selle juures kollas wihma kui toobrist. Pääle majabe lõhkumise ja muu waralise kahju on ta hult inimeji wi-gastatud jaanud, mõned dige raskesti. Mõningaid on maru Seine jõkke pillanud, need on aga õnnets weel päästetud.

Wõidu-ajamine rathamehe ja jalgrattamehe wahel sündis hiljuti Peterburis jalgratta-manefis. Jalgratas wõitis, jesi felleaga ajas jõidja tunni ajaga ligi 33 wersta, kuna rattamees, kuigi 8 forda hobust wõhetas, aga 25 w. ära juuris jõida. See näitab unesti jälle, et jalgratta päralt juur tulewit on. Mõned loodawad sellest inimeste läbitaimisele uut juurt muudatust, nimelt et inimejed jälle rofken oma soowi järele, üksikult eht wõifles selbis reijida saawad, kuna wiimne aeg neid junnib, enamasti ainult suurel hulgal ja määratud ajal reijima, nagu aurulawade ja raudteede kait jeda nõuab.

Klaasi on wiimisel ajal mitmejuugusteks asjades tar-witama hakatud, ifegi fäärasteks, milleks felle fagugi ei arwataks tõlbama, nagu raudtee roobasteks. Näüd tahetate klaasist ka hana mälestusi tegema hakata. Muibugi seijats need ifta iluad ja uued, jesi kiwi luetat pea.

Tululikud juhatused.

Puuwiija jättseid wõib järgmiselt väga ksilulikut tarwitada. Kõit puuwiija foorad ja fõdamed, mis nende toibuts-walmistustel ära heidetate, nii fa marjabe foorad, kuit mahi wõija pigistatud, fõgutaga juurde jampipotti, eht kui jeda laada, wõifsesse tonni. Siis walataga sinna kenda wett pääle, nii et see parajasti jegu fatad. Tuleb jättseid juurde, püistataga need aga pääle, ja wett tarwilik hult taga järele. Siis pandagu tonni wõi pott, kui ilm jõe on, hässi rätikuga tiini fõotult päewa-paistele, fõlma ilmagu ahju wõit kolbe ligi fõoja. Wõit pole waja. Paarti kuu pärsist on tonnis wõit püitis — kõige parem, terweni fa faunim ä d i f a s, mis olla wõib.

Haljaks.

Lapje suust. Iia: Karlafene, ütle ometigi, kas sul palju sõpru fa fõolis on.

Karlafene: Ei, mitte ühregi.

Iia: Kudas jee siis tuleb?

Karlafene: Jah, waata iia, need poifid, kes minule pefja annawad, need ei falki mina, aga keda mina pek-san, need ei falki jälle minud.

Lõbus wõnust. Waja pereleone uuele fõögitudrutele: „Näüd teate, tell 7 on meil einelõõf.“

Tõrnut: „Oea küll, aga kui mina siis weel alles ma-gan, siis hakate aga rahuga fõõma.“

Pereleone (kes pääle fõlale „aituma“ lauda kraamis): „Di, kui palju ja raimesid oled ära fõõnud.“ „Kuda nii? Mitte rofken kui ühe aiufa“ wastas fõlane. „Eiin on ju kahetia pääd.“ „Jah, jee raim oli kahetia päaga.“

A. H.

Ehemoistatus.

A A A
 A A A A
 C C C C C C C
 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3
 D D D D D D D D D D D D
 E E E E E E E E E E
 I I I I I I I I I I
 U U U U U U U U U U
 W W

Ned tähed tulewad jünabeks seada, nii et teikmine püsti- ja pöigiti rida lugedes luuletuse olemuse nime au-
 nab. Otsustatud sõnad on järgmised: 1) üks täht,
 2) puuvõli, 3) lind, 4) Israeli jaguharu, 5) mureta aeg
 elus, 6) ühe rahva liige Akrifas, 7) luuletuse olemus,
 8) õpetust jagaja, 9) mahu talvel, 10) tähtjas mees,
 11) viili, 12) naesterahva nimi, 13) üks täht.

Lahkumise-laulud.

I.

Jää Jumalaga! lähed nüüd —
 Wiim langeb, kuulda tormi-hüüd;
 Mu silmist woolwad pisarad,
 Oht, lein mu hinges ärkawad.
 Nii liürikeseks õhne töid —
 Oh Jumal! kuis mult minna wõid!
 Oh ära unusta Sa mind —
 Ju walu sees mul lõhkeb rind;

Sa oled minu elupäik',
 Sa minu süda, hing ja meel,
 Mu kaunim laul mu eluteel!
 Mis teen siin ilmas sinuta?
 Kuis wõin Sust lahus elada?
 Oõ, pikne pime minu ees —
 Üksainus hüüd mu hinge sees:
 Mind ära jäta maha Sa,
 Oh jää mu juurde! palun ma.

II.

„Jumalaga, ei Sa suutnud tunda
 Selle walu-sõna mõjumist,
 Wõisid kätt nii kergelt mulle anda,
 Wõisid lahkuda nii rahulist".

Jumalaga! tuhatkordset walu
 Sünnitas see sõna minu sees,
 Murdis minu südame ja elu,
 Muutis hauaks elutee mu ees.

III.

Mu arm, nüüd lähed ära,
 Mu laulud leinawad,
 Mu hingerööm ja wara
 Su teel sind saadawad.
 Mull' jääb, kui Sinust lahus,
 Kurb süda üksinda.
 Mu arm, oh randa rahus,
 Häa ingel sinuga!

Mu südames on walu,
 Rind raske, rahutu, —
 Mu rahu, rõõm ja elu
 See oled Sina ju!
 Kui olen Sinust lahus,
 Kõik rõõmud jätwad mind —
 Mu arm, oh randa rahus,
 Häa ingel hoidku Sind!

Ei pea Sa tenda saama —
 See kurwaks teeks Sind ka —
 Kuis raskest kurwastama
 Oõd, päewad jäänud ma!
 Sull mälestuseks olgu
 Mu endne rõõmus meel. —
 Mu arm, Sull' kaasa tulgu,
 Häa ingel hoidjaks teel!

Lüü.

Kirjawastused.

I. P. L. Suur tänu uue saate eest! Toome, kui pikem
 tükk otsas. Oleme Teile suure tõe eest ülitänuks. Ehk il-
 mutab neg. mil seda teoga tunnustame. Wäga ilust terwist!
 — I. L. K. Sõbrake, süda sooviks palju teha, kuid käre on
 kohuse sund! Muudku kannata, kallike ja looda, omakse-ilmu-
 mist oota, siis ehk saab pisut lehedam. Aga kaua laseb ta
 end oodata. Enne surma ikka kokku saame, loodan. R. na-
 tuuke olgu rahuga süäl, kuni ühele üheksa juurde tuleb. Eks!
 Terw! — A. S. W. Ei aita, kannatama peate Teiegi, nagu
 meil see selge on. — W. L. R. Pole hakkamist! — R. S. O.
 Küll on waewane, aga lootust ei tohi langetada lasta. — W. M.
 K. Kallike, kui Te teaks, mis wõimud kõik selle juures tege-
 wad on, kui lehes wahel „wakama walgel" on, siis Te
 mõistaks armuikumat kohut. Omal on meel kõige hapum
 selle pärast, aga — kus sa pääsed. Kes on pandud orjama
 — — I. T. K. Olge Te tühadeks terve selle ainsa troosti
 eest, et Teile pool „Lindale mõingi üks" end awab. — Mingu
 see enam kui tööks ja saugu osawõtmise igalet pool nii soo-
 jaks kui Teile oma. Saadustesse leiate: rõõmustame, kui Teile
 omale tubli too saame. Muidugi saab „Lindat" iga ajal tel-
 lida; hinda võib ka postmarkides saata, mis hõlpsam on.

Wastutaw toimetaja: H. Prants.

Дозволено цензурой. г. Орлеа, 9 -го Сентября, 1896 г.

Linna-trükituba, Pärnus. V. W. Laakmann.

Kiriku-teatused.

Eliabeti Pogudnises on ristitud: Richard
 Kõjel. Ida Luise Kõitson. Johann Komjare. Johann
 Kõmm. Rudolf Weier. Jaan Hanjon. Johann Frie-
 drich Pehimann. August Petermann.

Mahakuuksutatud: Jaan Pumbo ja Miina
 Tõnnison. Kristian Born ja Leena Bunk. Tõnis
 Cja ja Miina Lõpp.

Surnud. Anette Agathe Johannson 63 a. wana.
 Järi Kõjel 59 a. 9 f. wana. Otto Johann Bruus 62
 a. 9 f. wana. Anna Eilaots 74 a. 7½ f. wana.
 Oskar Peterjon 1½ f. wana. Caroline Kofalke Pau-
 loff 2 a. 4 f. 3 n. wana. Anna Mabbisjon 20 a.
 7 f. wana.

Op. 3. Saffelblatt.